

Valențe literar – simbolice ale liricii lui Panait Cerna

Ca și alte arte, poezia este arta ce primenește sufletul, iar poezia lui Cerna este plină de frumuseți care exprimă adâncă și sincera încredere în lucruri și oameni, ea pornind din cele mai abisale trăiri ale creatorului și urcând spre piscurile ființei cu care interacționează. În această ordine de idei Cerna „rămâne deci un moment în literatura română, un moment care încheie un proces” (după afirmațiile lui Valeriu Râpeanu), el a încheiat în cel de-al doilea deceniu al secolului XX un mod de expresie propriu mijlocului secolului al XIX-lea, când predomina poezia didactică și retorică și care l-a avut ca principal reprezentant pe Gr. Alexandrescu.

Una dintre poeziile inspirate din perioada studiilor berlineze este **DOR**, publicată în „Convorbiri literare” în septembrie 1909, în care îl încearcă nostalgia țării lui:

„Pustii sunt țările străine
De ce-am plecat de lângă tine?
Când tu ești binele meu unic,
În triste zări de ce mă-ntunic?”

Astfel cele două interogații retorice din strofă reliefează regretul ce l-a cuprins pe poetul aflat departe de țara lui pe care o numește metaforic „binele meu unic”, iar sentimentul de tristețe se accentuează când constată că este departe de toți cei dragi de acasă, în special de iubita/ mamă pe care o amintește ca „îngeru-mi de pază”. Ruptura produsă odată cu plecarea lui din țară aduce suferință în sufletul său, căci meleagurile străine au „învălit” în „giulgi de nor” imaginea angelică a iubitei/ mamei, dar și a țării dragi. Putem deduce din primele două strofe cele două planuri dezvoltate în poem: planul interior și chipul iubitei îngemănat cu planul exterior și imaginea țării dragi. Acum patriotismul devine o stare-sentiment care înobilează sufletul aflat în „țările străine” și „în triste zări”. Chipul iubitei se transformă în „icoană” în inima celui dominat de acută tristețe „jelește-acum în mine dorul”, căci depărtările l-au metamorfozat, e „trist, încărcat de plâns, ca norul”. Plânsul lui devine unul cosmic, unește cerul cu pământul, ființa cu ne-ființa. Aflat în această stare crede că în țară iubita/ mama trăiesc o suferință net superioară lui: „Dar toate lacrimile mele/ De s-ar schimba-n eterne stele,/ Tot n-aș putea răscumpăra/ O clipă din durerea ta ”. Durerea trăită devine rugăciune interioară care eternizează clipa

trăită printre străini. Doar cel ce a experimentat înstrăinarea îl poate înțelege pe poet, poate simți trăirea metafizică a umanului. E momentul prielnic cufundării în meditație filosofică despre despărțire și beneficiile ei pentru înstrăinat. Cuprins de regretul despărțirii, atât de persoanele dragi, cât și de meleagurile strămoșești, poetul rostește ca-ntr-o mărturisire de credință: „Nici despărțirea, nici mormântul,/ Nici Cel ce ține-n mâni pământul/ Nu pot să puie-mpotrivire/ Acolo unde e iubire...” Iubirea devine sentimentul care îl umanizează pe om, îl ridică la starea de sfințenie, îi dă puterea să străbată drumurile nebătătorite ale vieții pentru a-și putea atinge țelul și împlini idealul. Peste toate acestea străbate superioritatea morală a celor ce iubesc. Dragostea îmbogățește sufletul și îi oferă resurse spirituale pentru a privi încrezător și sigur pe cei lipsiți de posibilitatea perceperii frumuseții și a unui ideal nobil în viață. În această nouă ipostază poetul re trăiește simbolic istoria păsării Phoenix care a reușit să renască din propria cenușă pentru a-și putea atinge țelul. Bucuros parcă de noua cămașă cu care sufletul s-a primenit poetul reface drumul istovitor al izbăvirii. Sentimentul acut al împlinirii prin artă a artistului creator este trăit intens când mărturisește:

„La dorul meu de ani, nestinsul,
Va da răspuns tot necuprinsul
În larg va cuvânta mereu
Furtuna sufletului meu...”

Dezlănțuirea prin creație eternizează clipa și reface istoria sacră, unind imediatul cu eternul, materialul cu imaterialul, contingentul cu spiritualul. Toate sunt preschimbate prin puterea creației ca sub mâna unui nou Dumnezeu ce reface prin cuvânt lumea materială. Acum e momentul propice exteriorizării, acum, când întreaga natură participă la drama poetului autoexilat ca să se regăsească și să-și traseze noile coordonate ale sufletului său:

„Când nourii au să detune,
Eu suferința mea ți-oi spune;
Când va sclipi sub fulger firea,
Atunci mi-oi spune eu iubirea”

Când eternitatea devine clipă și clipa eternitate regăsirea dintre îndrăgostiți va fi posibilă, iar sufletul zbuciumat de atâtea căutări își va găsi locul perfect de refugiu din fața atâtor frământări:

„Când tot trecutul vei uita,
Blând două guri se vor căta:
Se vor căta, vor tremura,
Închișii ochi vor picura.”
Se reface cuplul adamic:

„Pe pieptu-mi mâna ta vei ține
Răni vechi, răni multe să se-aline...
Stejarii de furtuni s-or frânge
Noi mai puternic ne vom strânge...”

dar el încă mai are ostilă natura

„Atât de-aproape te voi ține,
Că trăsnetul de-ar fi să vie,
Am râde de a lui mânie.”

care nu poate accepta superioritatea trăirilor omenești în defavoarea sa, nu poate înțelege iubirea care spiritualizează, metamorfozează și face ca doi-ul să devină pe vecie unu:

„Căzând pe unul, din înalt,
El ar lovi și pe cellalt,
Dar răzvrătirea lui deșartă
Tot n-ar putea să ne despartă”.

Se demonstrează încă o dată că iubirea adevărată învinge orice obstacol, că dragostea este suprema forță de regenerare a universului, principala armă în lupta pentru îngenuncherea și zdrobirea răului. De aici și cele două interogații retorice finale:

„Se-ntreabă inima-mi pustie:
De ce-am pornit în pribegie?
Când tu ești singurul meu bine,
De ce-am plecat de lângă tine?...”

care accentuează ideea că dragostea a însemnat pentru Cerna esența vieții, că acest sentiment descătușează elanurile creatoare și ridică omul pe o treaptă sufletească deosebită.

Să-l iubim, deci, pe Cerna și să nu uităm să iubim iubirea.

Prof. Andrei Daniela

Colegiul Economic „Delta Dunării” Tulcea

